

Søfartsstyrelsens vejledning om skibe, der anvendes til sejlads med personer anbragt i henhold til serviceloven

Anvendelsesområde

1. Vejledningen gælder for danske skibe, der benyttes til sejlads med personer, som er anbragt på skibe i henhold til serviceloven.

Godkendelse af skibe

2. Sejlads med personer anbragt i henhold til serviceloven anses for erhvervssejlads. Skibe, der anvendes til erhvervssejlads, skal være godkendt af Søfartsstyrelsen som erhvervsfartøjer, uanset om skibene tidligere har været anvendt til fritidsbrug. Denne godkendelse omhandler alene, om skibene opfylder gældende søfartsregler, og ikke om skibene er velegnet til at blive brugt til anbringelser efter serviceloven. Det socialpædagogiske tilsyn føres alene af de sociale myndigheder.

3. Personer anbragt i henhold til serviceloven anses som passagerer. Derfor gælder de almindelige regler for erhvervssejlads med passagerer, herunder krav om at der skal være tegnet forsikring i overensstemmelse med bestemmelsen i sølovens § 403.

4. Skibene skal være registrerede i Skibsregistret, Dansk Internationalt Skibsregister eller Fartøjsfortegnelsen.

5. Efter Søfartsstyrelsens godkendelse vil skibene bl.a. være forsynede med en "fartstilladelse", hvoraf det fremgår, hvor skibene må sejle (fartsområde). Fartsområdet er fastsat efter de almindelige retningslinjer for skibe, der sejler med passagerer. Det fastsættes alene ud fra en sikkerhedsmæssig vurdering.

6. Skibe med en længde under 15 m

Reglerne findes i Meddelelser fra Søfartsstyrelsen F om mindre erhvervsfartøjers bygning og udstyr mv., der gælder for skibe med en længde under 15 meter, samt i bekendtgørelse nr. 956 af 26. september 2012 om mindre fartøjer der medtager op til 12 passagerer.

Sådanne skibe skal have nationalitetsbevis, målebrev, fartstilladelse og tilladelse til sejlads med passagerer. Det fremgår af fartstilladelsen, hvor mange passagerer, skibet må medbringe.

Derudover skal besætningen have de sønæringsbeviser og kvalifikationsbeviser, som er foreskrevet i skibets besætningsfastsættelse, jf. pkt. 7-10, samt sundhedsbevis (blå bog) og søfartsbog¹. Skibet skal ligeledes have en skibsmedicinkiste samt "Fortegnelse over medicinkistens indhold, kontrol dokument og brugervejledning" om bord. Skibsføreren skal være i besiddelse af bevis som sygdomsbehandler.

6.2 Skibe med en længde på 15 m og derover

Reglerne findes i Meddelelser fra Søfartsstyrelsen B for skibes bygning og udstyr mv. Sådanne skibe må højst medføre 12 passagerer, med mindre de er godkendt efter de særlige regler, som gælder for passagerskibe.

¹ Søfartsbogen er kun obligatorisk, såfremt skibet har en bruttotonnage på 20 eller derover. Søfartsstyrelsen anbefaler dog, at alle besætningsmedlemmer har en søfartsbog uanset skibets størrelse.

Skibene skal have nationalitetsbevis, målebrev, fartstilladelse og sikkerhedscertifikat med fortegnelse over udstyr. Det fremgår af fartstilladelsen, hvor mange personer, der i alt må være på skibet. Såfremt skibene er længere end 24 meter, skal de også have et internationalt lasteliniecertifikat. Derudover skal besætningen have de sønæringsbeviser og kvalifikationsbeviser, som er foreskrevet i skibets besætningsfastsættelse, jf. pkt. 7-10, samt søfartsbog og sundhedsbevis (blå bog). Skibene skal ligeledes have en skibsmedicinkiste samt "Fortegnelse over medicinkistens indhold, kontroldokument og brugervejledning" om bord. Skibsføreren skal være i besiddelse af bevis som sygdomsbehandler.

6.3 Skibe til særlige formål (bevaringsværdige skibe, lystfiskerskibe mv.)

Skibe, der allerede er godkendt i henhold til Søfartsstyrelsens tekniske forskrift af 20. november 2000 om skibe til særlige formål (bevaringsværdige skibe, lystfiskerskibe, uddannelsesskibe, lejrskoleskibe mv.), og som er ombygget til et sådant formål, inden forskriften trådte i kraft den 1. januar 2001, kan ligeledes anvendes til sejlads med passagerer. Fartsområdet for disse skibe fastsættes i hvert enkelt tilfælde af Søfartsstyrelsen efter en konkret vurdering. Sejlads med passagerer tillades dog kun i danske farvande.

Sådanne skibe skal have nationalitetsbevis, målebrev, udstyrsliste, fribordscertifikat og fartstilladelse, hvoraf det maksimale antal passagerer fremgår. Derudover skal besætningen have de sønæringsbeviser og kvalifikationsbeviser, som er foreskrevet i skibets besætningsfastsættelse, jf. pkt. 7-10, samt søfartsbog og sundhedsbevis (blå bog). Skibene skal ligeledes have en skibsmedicinkiste samt "Fortegnelse over medicinkistens indhold, kontroldokument og brugervejledning" om bord. Skibsføreren skal være i besiddelse af bevis som sygdomsbehandler.

Besætningsfastsættelse

7. Skibe, der sejler uden for dansk farvand, samt skibe med en bruttotonnage på 20 eller mere, skal - uanset hvor de sejler - være forsynede med et certifikat indeholdende besætningsfastsættelsen. Dette indeholder kravene til besætningens størrelse, sammensætning og kvalifikationer.

8. Krav til besætningen fastsættes af Søfartsstyrelsen. Rederen skal indsende ansøgning om besætningsfastsættelse. Fastsættelsen foretages for hvert enkelt skib under hensyn til skibets type, indretning, udstyr, anvendelse, fartsområde og passagerantal. Ved vurdering af størrelse og sammensætningen af besætningen indgår en vurdering af alle de opgaver og funktioner, der har betydning for de ombordværendes og skibets sikkerhed. Ansøgningsskemaet til en besætningsfastsættelse findes på www.soefartsstyrelsen.dk.

9. For skibe registrerede som lastskibe og med en bruttotonnage under 20, som alene sejler i danske farvande, er kravene til besætningens sammensætning og kvalifikationer fastsat ved bekendtgørelse nr. 233 af 5. marts 2015 om besætningsfastsættelse for mindre erhvervsfartøjer og grønlandske fiskefartøjer, som medtager op til 12 passagerer i indenrigsfart i Danmark og langs Grønlands kyster, som kan findes på www.retsinformation.dk. Disse skibe skal ikke være i besiddelse af en individuel besætningsfastsættelse, medmindre særlige forhold gør sig gældende, eksempelvis vedrørende skibets udstyr eller konstruktion, jf. § 18, stk. 2, i lov om skibes besætning.

10. Besætningen er endvidere omfattet af sømandslovens regler, herunder hviletidsbestemmelser, krav om mønstringsindberetning og vagtholdsbekendtgørelsens bestemmelser samt reglerne i Meddelelser A om arbejdsmiljø i skibe.

Fravigelse af de almindelige regler om sønæringsbeviser

11. Som udgangspunkt kræver lov om skibes besætning, at søfolk har erhvervsbeviser, når de sejler med passagerer. Dette krav kan dog fraviges i tilfælde, hvor der – eksempelvis hos en pædagog - demonstreres passende praktisk erfaring med sejlads og anden relevant uddannelse.

12. Således kan Søfartsstyrelsen i henhold til sønæringsbekendtgørelsens § 53 under særlige omstændigheder udstede et bevis, eventuelt med begrænsede rettigheder, til besætningsmedlemmer, der ikke fuldt ud opfylder de krav, der er fastsat for erhvervelse af de krævede beviser i henhold til besætningsfastsættelsen. Fritagelse for opfyldelse af eksamens- og fartstidskrav kan dog kun gives, for så vidt det ved en vurdering af pågældendes realkompetencer, herunder uddannelse og praktiske erfaring, dokumenteres og om nødvendigt demonstreres, at vedkommende på anden måde har erhvervet sig tilstrækkelig teoretisk og praktisk uddannelse.

13. Der kan som udgangspunkt udstedes sådanne beviser med begrænsede rettigheder til 3 fartsområder ("alle have", kystfart eller indenrigsfart). Der er forskellige uddannelseskrav til de enkelte fartsområder. Udstedelse af bevis vil altid ske efter et konkret skøn. Udgangspunktet er, at man skal have et sønæringsbevis som yachtskipper af 1. grad eller yachtskipper af 3. grad, samt have erfaring fra en tilsvarende skibstype i det fartsområde, som beviset ønskes udstedt til. Derudover kan der blive stillet krav om gyldigt sundhedsbevis, samt gennemført grundlæggende sikkerhedsuddannelse, skibsmedicinkursus, radiocertifikat og duelighedsbevis i motorpasning for fritidssejlere. Endelig kan der blive stillet krav om bestået prøve i maritimt engelsk, søret og skibsadministration samt sikkerhed og miljøbeskyttelse på en navigations- eller skipperskole. Yderligere information om disse beviser kan findes på www.soefartsstyrelsen.dk under punktet Uddannelse/Vejledninger.

De anbragte personers arbejde om bord

14. Passagerer, herunder anbragte personer, er ikke en del af skibenes besætning. Det betyder, at der ikke skal ske indberetning til Søfartsstyrelsen om disse personers på- og afmønstringer, at de ikke har pligt til at have en søfartsbog, at de ikke er omfattet af de særlige sygesikrings- og dagpengeregler for søfarende, og at de ikke skal gennemgå den for søfarende og fiskere foreskrevne lægeundersøgelse.

15. Passagerer må ikke udføre særlige opgaver, hvortil der er foreskrevet særlige kvalifikationskrav- og beviser. Dette er bl.a. dæks- og maskintjeneste, som skal udføres af besætningsmedlemmer. Dette indebærer, at passagerer ikke kan indgå i foreskrevne brand- og bådruller (beredskab for brandbekæmpelse og redning). Det lovpligtige eftersyn og vedligehold af redningsudstyr og brandbekæmpelsesudstyr kan heller ikke varetages af passagerer.

16. Passagerer må derfor kun, og under forudsætning af, at det sker sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, udføre almindeligt forefaldende arbejde og gåen til hånd.

17. Når de anbragte personer udfører arbejde om bord, gælder de almindelige arbejdsmiljøregler. Bestemmelserne herom findes i Meddelelser fra Søfartsstyrelsen A om arbejdsmiljø i skibe. Forskriften indeholder i kapitel 1, afsnit B, særlige regler om arbejde i skibe for unge under 18 år.

18. De nævnte betingelser gælder også, når aktiviteterne foretages som led i en eventuel undervisning.